

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

VEGYES TARTALMU HETILAP

A „Muraszombati gazdasági fiók-egylet“ s a „Muraszombati dal- és zene-egylet“ hivatalos közlönye.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

Előfizetési ár:
Égész évre 3 frt. Félévre 1 frt 50 kr. Negyedévre 75 kr.
Egyes szám ára 10 kr.
Előzetési pénzek és reklámfiók a kiadóhivatalhoz
(Grünbaum Márk) intézendők.

Felolós szerkesztő: **TAKÁCS R. ISTVÁN.**
Kiadó-tulajdonos:
GRÜNBAUM MÁRK.

Köziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez küldendők.
Hirdetési díj: 1 hasábos petitser egyszeri hirdetésnél 10 kr. többszöri hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegdíj 30 kr. Nyílttér petitsera 25 kr.

Néhány igaz szó iparunkról.

A párisi kiállítás is igazolja, hogy a világ ipara legutóbbi éveinkben ismét óriási haladást tett. Az emberi elme szolgájává bilincselte a természet leghatalmasabb, legfelelőbb, legfontosabb elemeit s azok segítségével értékesíteni bírja még a leghaszontalanabbnak tekintett anyagokat is, melyek dúsgazdagokká büvöltek azon nemzeteket, kik ezen eszközöket céljaik elérésére használni tudják.

Nehéz az átalakulás; de e nélkül el kell a magyarnak vesznie, — még pedig nagy ellenségeink gúnykaczaja között Diestelenél, nem erőszakos halállal, hanem sorvadás okozta végegyöngülésben. Ugyanazon dob, mely esztékben hős tettekre lelkesíté a haidokli vitézt, adja a jelt földbírtokos curiájának elhagyására, melyet idegenek foglalnak el nem acél, de papír fegyverekkel.

Ujabbán ugyan divattá lett az iparról beszélni és írni. Az iparra buzdítani a szegény embereket. — De azért mégis csak némi tartózkodással, némi leereszkedéssel viselkedik az iparral s született uraság; minnek következményeként látjuk, hogy az iparos ügyvéddé, bíróvá, földbírtokossá stb. nevelti fiát, ha csak módja van, vagy ha némi tehetséget fedez fel benne, mivel nem kívánja neki azon társadalmi sünylődést, melyben ő maga átkendit életét. Így ezen osztály nem fejlődhetik, hanem marad a régiben. Mit is lehet várni oly szegény embertől, kiknek legvagyonosabbjai, más pályákra érnek.

Honnét jöjjön az eszme, a találmány, a tudás és a pénz, a szükségés kísérletezésekre, melyek nélkül ipari haladás, felvirágzás lehetetlen. Vagy talán pótolja ezt a kormány?

Ha itt-ott akad egy elesebb elme az iparos körökön belül, vagy azokon kívül, és van valami gondolata — nem-e kénytelen honi pártolás hiányában külföldön keresni támaszt? Ott érvényesül, még pedig gyakorta nem ritkán édes hazája mignővidülése, kárára és kizsákmányolására; mert itthon az iparos köröknek nincs pénzök vállalkozásra, a kormány pedig még hivatalnokainak idejét is inkább más mindenfelére, mint a fölöslegeseknak tartott remek találmányok beható tanulmányozására használja.

Igy folyik ez nálunk régóta és marad minden a réginél, talán addig, a míg majd késő lesz a muasztások föött álmeiködni. Nem a párisi szégyenletes kiállításunkat veszem irányadóul; mert hiszen ott hivatalosan nem vagyunk képviselve. Ámde tekintem ösziparuiuk fejlődésének fokát s megállapítom elmaradottságunkat. Hisz azon kevés, a mink van, még az sem igazán magyar; mert azt szinte kizárólag idegenek nyujtják, művelik Magyarországon; míg a magyar faj gyermekei majdnem tündetőleg nézik le az ipari foglalkozást, mintha azt méltóságuk alattnak tartanák. Ámde e botorság mindnkít, a ki az ipart műveli, érzelmeiben nagyon sert; az lenezés, kisebbités.

Elég ha elővesszük a budapesti gyárosok névsorát; ott látjuk, az iparosok mily csekély töredéke bir magyar névvel, ha köztök itt-ott találkozik ilyen, az legtöbb esetben vagy legujjabbán magyarosított név, vagy pedig a legszegényebb eszmiadia-, esetleg kovács-műhelyt nevezi magáénak. A vagyonosabb iparosok többnyire idegenek, a kik csak ideig-óráig nevezik ez országot második honuknak, de bizonyára nem osztoznak annak örömeiben

és bánatában. Milyeít pár forintot szerzett e teren, szemlélve az aristocrata magyar szellem ellen, viszi magával munkájának eredményét régi hazájába.

De hány van ezek között nem végzett akadémikus, de csak olyan is, ki az ötödik középiskolát elvegezte? Mit várhatunk, mit remélhetünk ezen osztálytól? Nem látják még át irányód köreink, hogy itt a 12-ik óra, melyben segíteni kell e veszélyes bajon?

Nem gondoskodnak eszközökről, melyek által az iparos osztály tekintélyének emelése által az ott fejlődő szellemi és anyagi erök ott tartassanak és a többi osztályokból új babak oda édesgettesenek?

Nem küldenek nagyobb számú tehetséges fiatalokat külföldre kiképzetésre vegett, hogy onnét ne csak tudományt, de főleg új szellemet és iparos öuzretet hozzanak magukkal, melylyel sikeresen küzdhesenek a fent cselelt előteletet ellen; mert az itteni légkörben nevelkedett egyének között csak ritkán találkozik valaki, ki ezen lenézett, haláltán feladatra vállalkozzek; ki pénzt és magasabb értelmi fejlettséggel hozzon e térre, hogy ott vagyónával és nevével emelje az ipar tekintélyét, mely a művelt külföldön erre nem szorul, — de mely nálunk — említett okoknál fogva még mindig nélkülözi onnét állást a társadalomban, mely nélkül onnét inkább szöknek a kik tehetik, hogysem oda vonzódnának az előkelő osztályok.

Látunk ugyan ujabbán egyes fivételeket, de ezek olyan ritkák, mint a fehér hollók; így Andrassy Manó gróf foglalkozik iparvállalataival, de amint halasztják, az elért sikerrel megelégedve, máris elakarja adni vas-

Az elrejtett kincs.

Elbeszélés. Francziából fordította: Láng Ignác.
(Folytatás.)

— Mikor végződik az e nem érdemelt nyomorúság?
— Nagyon türelmetlen vagy kedves Jennim, hisz még csak most kezdődik.
— Szegény Charles!
— Ne sajnálj engem; én nem érzem magam szerencsétlennék.
Jenni könyves szemekkel tekintett fivérére.
— Hiszed-e mégis, monda, hogy elfj a nap, midőn...

— Hállgass, nővérkém, ne kössük meg soha a multat a jövővel! Jusson eszedbe, hogy jelenleg csak Thierry Antalnak, egy becsületés kézművesnek utódai vagyunk, a ki nem hagyott gyermekeinek egyebet hátra munkás karoknak.
Jenni mélyen felsóhajtott.
— Nővérkém, te sajnálkozol...
— Oh barátom, én csak értem szenvedek, monda csinos fejté bátyja felé haitva Jenni.
Étkezés után Jenni ismét himzéséhez állt; Charles pedig szobájába vonult s asztalához ült; idő sárgította nagy, veres pécétekkel ellátott irataiban lapozgatott.
Igy virrasztottak késő éjfélig.
Azon estét követő napon, hogy első izben bepillantottunk a két testvér szerény háljékába, Jenni szokása szerint szorgalmasan dolgozott. Csak néha-

néha tekintett fel munkájáról, hogy kifáradt szemeit az ablakban levő virágain pihentesse. Azonban egyszerre csak a gyor-köcs megérkezése vonta magára figyelmét. A nehéz alkalmány zaja visszhangzott az udvaron, a lovak patkói zajosan csattogtak a kövezeten és e bődülő lármát a esengők vidám zaja ígykezzett tulzárnyalni.

— Szerencsés emberek, kik utazhatnak, sóhajta Jenni, egy pillanattal hallgatózva.
Néhány perczel később lépések hallatszotak a lépcsőn. Jenni arra felé tekintett. Az érkező vendég egy fiatal ember volt gazdag falusi birtokos szokásos viselőben, követe egy fu által, aki egy nehéz börtáskát vitt a vállán. Utas és szolga a folyosón megállottak, tanakodva egyideig, míg azután az átelleni oldalon levő egyik szobában eltűntek.

Jenni nem láthatva föbbit, felsóhajtott és szórakozottan fogott ismét munkájához. Alig tett azonban néhány óltást, midőn ablaknyitás zaja vonta magára ismét figyelmét.
Az érkezett fiatal vendég az ablakon kihajolva az udvart vizsgálni látszott.
Nagyon szomorú helyiség, monda fenhangon. — Az udvar virszgalása közben fejté gépiesen Jenni ablaka felé fordítá, hol tekintete a léány kellemes arcára esett és szemel hosszabb ideig nyugodtak a gyönyörű látványon.
Jenni észrevette, hogy a jövevény az ő szemlétebe van elmerülve, pirulva hajította le fejté, azonban jól hallotta, mikor az idegen monda:
— El van határozva. Megtartom e szobát, teljesen megfelel izlésemnek.
Az egész estén Jenni gyakran gondolt az

ismeretlenre, összehasonlítást téve fivére és az idegen között. Charles neki mindig szépen látszott ugyan, de az a gyengéd tekintet, melylyel az ismeretlen birt, fivérével mégis csak hiányzott, az ismeretlenre, összehasonlítást téve fivére és az idegen között.

Estebéd végeztével Charles szokása szerint, mielőtt visszavonulna szobájába, gyengéden megölelte hógát, ki épen az ismeretlen ablaka felé tekintett; látva ott a világosságot és a háttérben az idegen körvonalaít, pirulva bontakozott ki bátyja karjai közül.

Charles eszaldozva vette ézre hoga elpirulását anélkül, hogy értené.
A hajnali szürkület Jennit már munkánál találta. Még sohasem várta oly türelmetlenül a nappal beálltát, és magának sem merte bevallani, hogy a lázas türelmetlenségnek az idegen az okozója.

— Még talán nem kelt fel, gondolá magában. — Kinyitá az ablakot és tekintete a szobája közepén álló és az ő szemlétebe elmerült fiatal emberre esett.
Égészen megzavarodva és pirulva hagyta ott az ablakot.

IV.

Egy langyos, illatos estőn, midőn a nyugvó nap utolsó sugarai is bucsuzni készültek, Jenni egy könnyű csomaggal kezében sebes léptekkel jött ki a Montmartre utczájából, sietve haza, nehogy hosszas kimaradása miatt bátyja nyugtalankodjék. Alig haladt azonban néhány méternyire, midőn egyszerre csak a háta mögött lépéseket hallott. Megjődve a gondolattól, hogy

bányait és kohóit egy idegen társaságnak, sőt állítólag már meg is van a szerződés.

Helyesebben cselekszik Tarnóczy Gusztáv, ki gazdasági gyárát előbb gépgyárrá és legújában tüzi fecskeendő gyárrá fejlesztette.

A népszerű gyógytudomány érdekében.

A népszerű gyógytudomány, illetőleg gyógyászat csak az új gyógyódmány, vagyis a homeopáthia (hasonszervi gyógyódmány) felfedezése után kezd fejlődni és terjedni egyes civilizált államok és országokban. Annakelőtte a nép csupán az ugynevezett háziszerekkel vagy egyes ismert gyógyfűvekkel orvosolta testi bajait, mely gyógykezelésödm természetesen minden szakértelen nélkül, bárki által alkalmaztatott és alkalmaztatott meg és ma napig is. Ettől azonban lényegesen megkülönbözteti magát az újabb időben életbe lépett „népszerű hasonszervi gyógyászat”, mely a homeopáthia elvein alapszik s ennélfogva csakis művelt hasonszervi laikusok által, illetőleg azok utasítása szerint alkalmazthatatik.

Ami a homeopáthiát illeti, az valamennyi létező és tudományos alapra fektetett gyógyódmányok közt az egyedüli, melylyel egy művelt laikus minden vesztély nélkül s nem sokkal kevesebb eredményvel gyógyíthat, mint bármely orvosi előképzétséggel bíró gyógyász, feltéve, hogy az előbbi a homeopáthia elveit és a hasonszervi gyógyászatot tökéletesen ismeri és érti.

Azonban nálunk, Magyarhonban, a kvalifikációs törvény behozatala után egyedül a diplomatikus orvosok vannak feljogosítva a gyógyításra. Minden nem okleveles gyógyásznak tehát, legyen bár az még oly ügyes is az orvosi teendőkben, a betegek gyógykezelése patikai szerekkel, közegészségügyi törvényünk értelmében, szigorú büntetés terhe alatt tiltatik.

Hogy mennyiben használnak vagy ártanak ily törvények rossz lábon álló közegészségügyünknek, azt legjobban tudja és érzi a szenvedő emberiség azon része, mely hazánk szétszórott községeiben és pusztáiban, az orvosi székhelyektől távol lakván, sok esetben csak akkor veheti igénybe az orvosi segélyt, mikor már késő.

Európa egyéb művelt államaiban, nevezetesen Németország és Svájcban a közegészségügyet szabályozó törvények egészen mások, mint nálunk. Ott a hasonszervi nem orvosoknak, kiknek folyton növekedő száma már ezekre megy, nemcsak nem tiltatik a betegek gyógykezelése, de — mi több — Svájcban sokan azok közül, a gyógyítás terén szerzett érdemeik elismeréséül, állami szabadalmat is nyertek (nálunk, hol a törvény holt betűkéhez ragaszkodnak, e helyett pénzbírság és börtönbüntetés a jutalmuk), mi az ottani felsőbbégség mely belátásáról tanuszkodik. Ott a népszerű gyógyászat mint a közegészségügy előmozdításának egyik főtevényezője, már évtizedek óta a leggyönyörűbben virágzik, mivel azt lelkes s ügybuzgó orvosi tekintélyek, számos gyógyódmány-egylet anyagi támogatása mellett népszerű orvosi szaklapok s ilyenmő kézikönyvek szerkesztése és közreboesátása által hathatósan fejlesztik és terjesztik. Igen, mert ott a gyógyódmány czelja a köz boldogság és nem a pénz spekuláció! Ott valóban termékeny talajra találtak ér. Virchow Rudolf, a

hírneves berlini orvostanár e nagy horderejű szavai: „Hogy a gyógyódmány nagy feladatát igazán betöltse, kell, hogy minden ember közkinése legyen, kell, hogy megszűnjék gyógyódmány lenni s hogy általános tudomássá legyen az egész földön!”

Vajon fog-e és mikor nálunk is a népszerű gyógyódmány, illetőleg gyógyászat oly szép virágzásnak indulni, mint az érintett államokban? Pedig ha a civilizált népek más közhasznú intézményeit szeretjük majmolni, ugy bizony két-szeresen reánk férne, hogyha e tekintetben is utánoznók öket, mert közegészségügyünk, mint első rangú intézményünk, rehol (mint pl. a mura-szombati járás északi részén is) a legelhagyottabb állapotban sanylódik. A ki nem hiszi el, nézze meg a szárványos községek szegény földművelő népet s különösen azoknak elhagyott árváit, kik, ha testi bajok növeznék öket, egyedül a jó Istenről vagy a természetről várhatnak segedelemet — pénzük nem lévén, hogy a távol eső orvosok gyógykezelését, mely ily esetekben tetemes költséggel jár, igénybe vehetnek — mondom, a ki kételkedik közegészségügyünk jelen sajálatos állapot felett, vegye tekintetbe az itt leírt tényálladékokat s meg fog győződni állításom szomoró valóságáról.

Az előre boesátottak alapján most már bátor vegyök azt kérdezni: jogosan járnak-e el háttér akkor, midőn kesély számu hasonszervi laikusainkat, mint a szegény árvák és vagyonatlanok ugyoszólva egyedül orvosait, sikeres gyógyításukért s emberbaráti szeretetükért földözik és büntetik, csupán azért, hogy ez által a törvény szavainak eleget tegyenek? Jogosan járnak-e akkor, midőn életre kelt népszerű gyógyászatunkat, melyre pedig hazánk szétszórta s művelt világtól elszigetelt községeiben orvosok s főleg ügyes, szakavatott orvosok hiányában oly égető szükség van, erőszakosan el akarják fojtani még csirájában? Ha a törvény holt betűjét feljebb helyezők annak szelleménél, ugy igenis jogos a fenti eljárás, ellenkező esetben nem. Mert büntetni csak bünténytet lehet és szabad józan emberi eszünk ítéllete szerint. Amde büntény-e az, ha mi hasonszervi nem orvosok jétékony hatá-su s minden vesztélyt kizáró, ártalmatlan homeopáthiái gyógyszerünkkel, emberbaráti szeretéüből, segítségére sietünk ama nyomorult, elhagyott betegeknek, kik máshonnan hiába várják orvosi segélyt? Avagy kihágásnak nevezhetők-e az, ha egy-egy életvesztélyes nyavalya által lecsjított szerencsétlen embértársunkat, kit esetleg az orvosi gyógyművelészt maga sem képes lábraállítani, a halál torkából kiragadván, őt visszaadjuk az életnek, visszaadjuk övének s visszaadjuk a hazának, hogy ennek szent oltárára buzgó munkálkodása által még számos áldozatot hozzon? Oh nem! Hisz legfőbb mesterünk, Jézus Krisztus, ki a törvényt szellemével töltötte be, maga hagyott példát nekünk hogy a szükség és szeretet munkáit semmiféle törvény nem gátolhatja meg; ő maga mondotta: „Segítsen, a ki segíthet!”

Isten és önmagunk ellen vétkeznők tehát, hogyha beteg felbarátainkat szenvedéseikben, a törvény holt betűjéért, tükre hagynók menni akkor, midőn rajtuk segíthetünk s midőn azok máshonnan orvosi segélyt nem várhatnak. És kényszerben vétkeznék azok, a kik szamaritánusi munkáikat rosza magyarázván, minden áron azon vannak, hogy ezt a nemes gyertyt keznük-

Charles halothalványan nyújtá kezét a fiatal embernek.

— Isten hozta és köszönöm, mondá.

Charles a fiatalok élénk, csaknem túlzott elbeszéléséből megérte a balosetet, borzadva gondolt a vesztélyre, melyből nővere megmenekült és újból megszorította a szabadító kezét.

A szoba közepén terített asztal állott, melyen az egyszerű vacsora volt elhelyezve.

— Uram, mondá Charles méltóságos tglejtéssel, fogadja el meghívásomat, kérem, és vacsorájon velünk.

— Az ismeretlen lelt; talán mennie kellett volna, de a kilátás egy óráig Jennivel bizalmaságban tölteni, visszatartá őt.

Charles poharat nyujtva a vendégnek:

— Uram? mondá kérdő hangon.

— Girard Henri.

— Jól van, Henri ur, most, hogy a jég meg van törve, beszéljünk egy kicsit magunkról, mert elégre is ez estétől fogva barátok vagyunk, ugy nyitna már 10 év óta bizalmas viszonyban államuk egymással.

— Én, folytatá Charles, befűszedő vagyok egy nyomdánál; szegény kis halvány nővérem pedig hímződ.

— Jó mezei levegőre volna szüksége, állítá Henri.

— És 20 ezer forintnyi életjáradékra, vága közbe Charles; csakhogy, fájdalom, az egész vagyona a saját és az én keresztéből áll.

— És Ön, Henri ur?

— En bérlo vagyok.

Fivér és nővér meglepve néztek, Henri

ből kiragadják. Gondolják meg t. ellenfeleink, hogy nem a szenvedő emberiség van a törvényért, melyre önök annyira szerentelek bivatkozni, hanem a törvény a szenvedő emberiségért!

Hogy mi szerencsés gyógyításaink által semmi kihágást nem követünk el a közegészségügy ellen, sőt azt a legnagyobb mérvben előmozdítjuk, arról tanuszkodnak a tények. A tényeknek pedig erősebb argumentumokat nem hozhatunk fel saját magunk és népszerű gyógyászatunk védelmére.

Azon ellenünk emelt vádak t-hát, hogy mi a közegészségügynek ártunk, egészen alaptalanok s egyedül a kenyéririgység szüleményei mint a mely udok bün meg a legnagyobb koldus tarisznyajából is kinez.

Ami végül gyógyódmányunkat illeti, azt senki tölönk el nem veheti, s nem pedig annak gyakorlati alkalmazásától — hasznos volta be lévén bizonyítva — el nem tilthat, mert a tudomány szabad és egy államnak sem áll jogában a tudomány és a szellem országát megfádmadni.

Fejldjék és terjedjen tehát népszerű gyógyászatunk, melynek czelja: a *közboldogság!*

LUTHÁR PÁL, gyakorló hasonszervész.

Hirek és különfélek.

— A **lovassági laktanya** megnyitási ünnepélyesége ehó 22-én tartanak. A jelzett napon reggeli 8^{1/2} órakor a helyszínen tábori mise tartatik, melynek befejeztéül a felállítású téren egybe gyűlt vendégek és közönség jelenlétében a laktanya építés keletkezéséről és menetérol a bizottság elnöke alkalmi beszédet, s a lovasszere disz-fel-nolást tart.

— **Moeszár János** vág. kir. járásbíró urat Bellatinezon egy nem várt kellemetlen eset érte, amennyiben az 1848 évi szabadságharcban jobb lábán kapott sebe, a mult nyáron — tehát 41 év után — újra kifakadt és oly fájdalmat okoz, hogy már több mint 3 hó óta kénytelen hon tartózkodni. Mielőbbi felgyógyulását szivből óhajtja a köztisztviselő és szeretetben álló agg szabadságharcosnak és egykori országos központi faddalombi bizottságnyi tagnak, kik körül értesíté-sűnk szerint már csak hárman vannak életben: Jókai Mór, Porczel Mór és ő.

— **Az 1890. évi állami költségvetés.** Wekerle Sándor dr. pénzügyminiszter okt. 15-én terjesztette a képviselőház elé az 1890-iki évi állami költségvetési előirányzatot, mely az előző évhez képest 5 736 759 frtyai javulást mutat. Léven az 1889. évi d-ficzit 6 141.158 frt, az 1890. évi előirányzott pedig csak 404 399 frt. Az 1890. évi költségvetés mérlege a következőleg alakul: Rendes kiadások 330,824 256 frt, vagyis 167 332 frttal több, mint az előző évben, a mikor 330,656 924 frt volt. Átmeneti kiadások 6 399 461 frt, vagyis 2 161 218 frttal több, mint az előző évben, a mikor 4 238 243 frt volt. Be-ruházások 12 225 383 frt, vagyis 1 013 487 frttal kevesebb, mint az előző évben, a mikor 13 238 870 frt volt. Rendkívüli közgyi kiadás 6 214 546 frt, vagyis 2 455 699 frttal kevesebb, mint az előző évben, a mikor 8 670 245 frt volt. Összes kiadás 355 663 646 frt, vagyis 1 140 636 frttal kevesebb, mint az előző évben, a mikor 356,804 232 frt volt. Rendes bevételek 348 134 920 frt, vagyis 4 278 784 frttal több, mint az előző évben, a mikor 343 856 136 frt volt. Átmeneti bevételek 7 124 327 frt, vagyis 317 339 frttal több, mint

beszéde és válogatott modora nem a falusra vallottak.

— Tréfálni akar Ön, mondák egyszerre.

— Épen nem; egy csinos és elég terjedelmes jószágot bírok Bordó és Blé közt.

A két testvér öszszerezett.

Henri nem vtt észre semmit.

— Birtoka jóvedelméző? kérdé Charles, igye-kezte elrejtini zavarodalmát felletgett.

— Anyira jóvedelméző, hogy gazdagnak mondhatom magamat.

— És mit csinál Ön Párisban, szórakozik?

— Nem. Minden évben egyszer bizonyos kö-telesség teljesítése miatt Párisba jóvök.

Elhallgatott. A testvérek megértették, hogy Párisba jövetelének okát nem akarja előadni.

Jenni folytatá kérdéseit a gazdaság felől, ő pedig azokra buzgalommal feleltgett.

— Hozzánk kellene Önök jönie, jó falusi levegőre, mondá Jenninek, anyám Ott leányként szeretök.

Charles mosolygott; Jenni elpirult.

Eközben a válas órája elérkezett. Megérve egymásnak a mielőbbi viszontlátást, Henri kezét szorítva távozott.

— Henri, akit 9 év múlva újra viszontlátunk, egészen elfogulva tért vissza szobájába.

— Igen csinos nő, gondóla, de erősen tartok tőle, hogy épen nincs szándékában bérloéni.

Mégis sokkal szerencsésőbb lenne, mint ez átközött városban, hol a szerencsétlen munkás-nők sorrádásban halnak el; mig az én birtokom csak felügyelnie kellene. (Folyt. köv.)

talán valaki őt követi és nem uterre visszatérteni, meggyorsán léptei. Az az utza szügletere érve, gyorsan egy másikba akart fordulni, midőn egyszerre egy sebesen haladó könnyű kétkerekű kocsi állta útját; amint egy hirtelen mozdulat tal ezt ki akarja kerülni, elhibázta az ugrást és éppen a lovak elé esik, ha azon pillanatban egy gyámoltó kéz fel nem fogja. Az ijedségtől egészen testében reszkette megfordul és gyámoltójában a fogadóelőli idegenre ismer.

Szólni szeretett volna valamit, de a felindulástól egy szót sem volt képes kiejteni.

— Csendesedjék kisasszony, mondá a fiatal ember a lehető leggyengédebben, már túl van minden vesztélyen.

— A mit Önök köszönhetek, uram.

— Az idegen szerényen meghajolt.

— Nagyon örülök, hogy segítségére lehettem, mondá megindult.

— Szegény bátyám nagyon nyugtalanokodhatik miattam, mondá Jenni és indulni készült, de lábai az ijedségtől még most is annyira reszkedtek, hogy kénytelen volt a fiatal ember karjába kapaszkodni, hogy el ne essék.

— Engedje meg, hogy hazakisérhessem, mondá az idegen.

Hazaérkezve Jenni kopogott az ajtón. Charles, ki növeknék sokallan hosszas távollétét már fölöttebb nyugtalanokodta, sietve nyitott ajtó-t. Egy idegen férfi látva nővere oldalán, szigorú a kérdő tekintettel szemlélté őt.

— Kedves barátom, kezdé életünk Jenni, én ez urnak köszönöm életemet.

az előző évben, a mikor 6.806.988 frt volt. E 404.399 frtnyi hiány mellett a rendes kezelés mérlege a következő: Rendes kiadás 330.824.256 frt, rendes bevétel 348.134.920 frt. A fölösleg tehát 17.310.664 frt. E fölösleg az által levezetett, elvált, vagy a konverzió teljes keresztülvételéig egészét 7.561.422 frtnyi megtakarítást eredményez, másrészt pedig a kamatbátványt élvező vagyonok átvétele folytán elváltat adósságoknál 7.709.119 frt-tal a kiadás. A realvagyonok által szükségessé vált újabb adóssági szükségletet 9.000.000 frtnyi összegben meghaladja a 12.500.000 frt-al előirányzott italmérségi jövedék.

Erz-Ébet királyné a telen ismét Korfuban tölt néhány hetet. Annnyira megtetszett legutóbbi ott időzése alatt a sziget szépeit, hogy Gaszturiban, a sziget fővárosától délre, egy palotát épített magának, a melyben ezután az év nagy részét fogja tölteni a legszigorúbb nagyvárosokban.

Mint a „B. H.” írja, nagy meglepetés készül a megyék részére. Mint ugyanis megbizható forrásból értesül, a belügyminiszteriumban elhatározták, hogy ez évben nem tartanak meg megyei választásokat. Az ideai választásokot csak két év múlva akarják megtartani, — s így azok, kik most hivatalban vannak, még két évig maradhatnak meg állásukban.

Az ideai Teréznapj országos vásár Muraszombatban, mely kivételképpen még az elmáradhatlan esőtől is meg lett kímélve, — igen élénken s nagy vetekedvén folyt le. Felhajtva lett 710 darab, melyekből eladottak 121.

Tervebe vett új iskola. Prosznyákfa község egy állami iskolát szándékozik felállítani, melybe Berkeháza, Csekefa és Kisfalu községek is feljárának.

A csendlakai körjegyzői állásért 3 folyamodó jelentkezett. névszerint Szeredy Lajos, Beltez Ede és Keresztury Kálmán. A választás nem mint mult számbanban jeleztük, 21-én, hanem október 24-én lesz megtartva.

Az italmérségi jövedék (bor-, hurok- és sörfogaztási adó)-tárgyalások a muraszombati pénzügyiőség hivatalos helyiségében 1889. évi okt. 25 és 30-ika közti napokon mindenkor delután 2 órakor lesznek a községképző megtartva. Ezen tárgyalásokra felhívjuk az érdekelteket figyelmét.

A Vaskorpadon építendő állami iskola kérdése a legutóbb Szombathelyen tartott megyei bizottsági ülésen is szönygre került és határozatba jött, hogy — mivel a tanító szanára a faluban nem található alkalmas lakás — a miniszter kéréssek meg, az iskolával együttesen tanítói lakást is építtetni. Reiszig Ede alispán a bizottsági tagok általános helyeslése közt köszönetét fejezte ki a kir. tanfelügyelőnek figyelméül, mert s kérte határozati javaslat elfogadását.

Jutalom-könyvek. D. Károlyi Antal vármegyei felkes főjegyzője már bevarásolta azon 133 kötetnyi jutalom-könyvet, melyek a muraszombati járás azon tanuló között fogának kiosztatni, kik a magyar nyelvben jelentékenyebb előmenetelt tettek.

Felhívás. Embertársainkon segíteni, legszébb rendeltetésünk egyike. A jótékony adakozás az emberiség ékessége. Az emberiség e nemességéhez akarok fordulni, a midőn csekély adománygyűjtés edesek Muraszombat s környéke m. t. községénél, a tőlünk elköltözött s most Gráczban sanynara kiralmények közt élő s népes Frida-család részére! A jótékony adományokat e lapokon fogjuk nyújtatni. Muraszombat, 1889. okt. 15-én.

Takács R. István, szerkesztő.

Jótékonyág. Frida család segélyezésére adakoztak: Pinter Géza 2 frt, Eberl Rózsa 1 frt 30 kr., N. N. 1 frt, Tixler Lajos 1 frt, Böles Béla 1 frt, Eberl Angéla 70 kr., Takács R. István 1 frt, Slobich Miksa 50 kr., Polák Pongrácz 50 kr., N. N. 40 kr., Krausz Géza 30 kr., Berke Mihály 30 kr., Nyoma 30 kr.

A bökezi Haynald. A kalocsai érsek jubileuma alkalmából nagyserű alapítványokat tett. Nem kevesebb mint 320.000 forint adományozott közeledekra. Ebből 230.000 forint az egyházi cseleklő szolgáló Haynald-alapnak s 15.000 forint a családagnak jut. Számos közhasznú s egyházi alapítványt gyarapított meg adományával.

Hol lesznek királyi táblák? A kir. táblák decentralizációjáról szóló törvényjavaslat az igazságügyminiszter legközelebb az országgyűlés elé terjeszt. E szerint a „Budapesti Hir-lap” biztos forrásból eredet értesülése, hogy mint kir. táblát a következő tíz város kap, ugyanint: Budapest, Pozsony, Kassa, Szombathely, Pécs, Szeged, Temesvár, Nagyvárad, Kolozsvár és Marosvásárhely. Egy-egy táblahoz 18—20 bíró fog kinevezetni. — Szombathelynek erős konkurrense volt Sopron város.

Meggyuladt köszönvény. Sopronból alig két órányira fekvő Bremberg nevű községében egyik tárnaja, a Hermes-tárnó okt. hó 10-én délelben kigyuladt. Az ottlasi kísérletek haszontalanoknak bizonyultak. Az eddigi kutatások eredménye szerint emberélet nem esett áldozatul. A gépház, az összes felszerelések és melléképületek legtek. A kár a 100.000 frtot meghaladja.

Uj gózhajó. Mint Sopronból jelentik, új szerkesztői gózhajót talált fel három odaváló fiatal ember: Korösb I-tván, Haig Sándor és Pöschel Károly. E hónap 6-án mutatják be az érdekes kis hajót, mely meglehetősen hasznosító közönséges társaihoz, csakohgy a mozgása más. A hajókerék és csavar helyett uszószerenyforma lapátok mozgatják az eddig ismert gózhajók gyorsaságánál háromszorta nagyobb sebességgel.

Vasuti jegyek a postán. Motta a zóna uralkodik, nagyobb vasuti állomásokon sokszor nagy a torlás és a jegyváltó pénztáraknál. Az államvasutak igazgatósága olykép kíván ezen segíteni, hogy a postahivatalokot meghívja vasuti jegyek elváltására. Ekkép az utas már jeggyel a zsebében mehet ki a pályaházba. A postahivatalok az eladással járó fáradságért bizonyos százalékot kapnának.

Vérűrdő Mexikoból. Mexikoból érkező táviratok szönygű vérűrdőről adnak hírt: Aragon szövetséges államban a katonai gyakorlatlőreken két század katonságot az indiánok megtámadtak és borzáló huzat után leöldösték. A két századból még hirmondó se maradt. A holttesteket az indiánok kegyetlenül eltorzították. A kormány négyezer embert küldött a vérengzők üldözésére.

Mi lesz a falragaszokból? A párisi választások alkalmával falragaszokra elparazolt óriási mennyiségű papíros már nagyrészt levakarták a falakról s elszállították a különböző gyárakba. — Ott gyártanak belőlük tizkrajzéros kemény papírbát, patront a puska számára, de főkép cipőgömböt. — Egyetlen gyár naponta öt millió papírgömböt képes elkészíteni.

A kis lutri eltörlése. A kormány terve vette a kis lutri eltörlését és egyelőre valamely alkalmasabb bevételi forrással való helyettesítését. A pénzügyminiszteriumban ez idő szerint beható tanulmányozás tárgyát képezi az a kérdés, hogy mivel pótolassák a kis lutri? — Késztelennek látszik, hogy a lutri helyébe az állami sorsjáték egy neme fog lépni, de aziránt: vajjon a sorsjáték a létező külföldi, különösen német osztálysorsjáték mintájára szerveztessék-e, ezidőig nincsen megállapodás. Magyar részről megfelelő a szem előtt tartandó ezáltal az osztálysorsjáték azon módzata, amely a német államokban divik, de Ausztriára való tekintettel a német osztály sorsjáték mintáját el kellett ejteni. Mind abból az a jelentékeny hozadék, amelyet Ausztria a kis lutri révén elveszt, elő nem teremtődik. Érdekes ek tartjuk megemlíteni, hogy a pénzügyminiszterhez bankok és magánvállalkozók részéről egész esomó tervezet és ajánlat adóttak be a lutri helyébe lépendő állami sorsjáték tárgyában. Ezen ajánlatok egyike pláne 12 millió tisztanyereségét számít ki az államkincstár részére. „M. L.”

Levélírók figyelmébe. A posta-és táviratigazgatóság figyelmébe zeti a közönséget, hogy a keresztírtok alatt küldött nyomtatványokhoz és ármintákhoz magánjellegű írásbeli közleményt ne mellékeljen, mert ezt érzékeny pénzbírsággal büntetik.

Uj vadászfegyver. Rusa Lázár felső-óri főszoalgrábó ur tudvalegőleg új rendszerű löfőfegyvert talált föl, melyre új Magyarországnak, mint Ausztriára területre kizárólag szabadalmat esközölték ki. Az új löfőfegyver már gyártás alatt áll.

Felrobbanó kastély. Zuchelti herceg villájában Lanciano olasz város közelében vadászati cseleklő nagyobb mennyiségű puskaapor volt felhalmozva. Vigyázatlanság következtében a puskaapor felrobbanó s romokba döntötte a villát, melyben a herceg családja együtt volt. A család-lakból előtörtő szolgák a herceget és négy fiatal haláltaák a romok alatt, a hercegnő és nevelője halálosan megsebesült.

A Maximiféle golyószóró. A király szeptember 30-án kelt legmagasabb elhatározásával elrendelte, hogy az erdők Maximiféle golyószórókkal felszereltesse. E golyószóróval egy percz alatt 600 lövészt lehet tenni. A töltények vészőn nagy papírszalagok vannak megfűsítve és ez által jutnak a esővekbe. Ez a fegyver annyiban szolgálja önmagát, hogy az a lövés, mely egy lövés elődörögése alkalmával keletkezik, mind erő használatik fel arra, hogy az úres töltények kidobassanak és az új patron elbűstessék. A katonának ki ezt az újgyt szolgálja és kit egy vasfal védelmez az ellenséges golyóktól, csak az a feladata, hogy a golyószórót irányítsa és a töltény-szalagokat berakja. A eső, hogy meg ne fűsődjék, egy hideg vízzel tett elővel van körülveve; ezt bizonyos számu hírvés után ki kell eszélni, mert a víz felforr Hyram Maxim egy önműködő golyószóró fegyvert is talált fel.

Meghevült vagyon. Még a nyár folyamán a Mura folyóba vedelték meg a Strinigi gráci hivatalnok neje és megával vitte a víz fenekére férje vagyonát is. Két hét múlva kifogták a szerencsétlen nő holttestét, de a 15 ezer frtot meghaladó értékpapírok nélkül. Egy partfelügyelő e napokban találta meg a sekély víz iszapjában az elveszett kincsét és kifűnt, hogy az értékpapírokat két hónap alatt sem tekte tönkre a víz s azokat egy gráci pénzünetek beavoltta.

Zalamegye nyugati szélén. Felső-Muraközben, a Rácánkassa és Lutzenberg között fekvő vidéken, Magyarországnak és Sztyria között határt képező Preszika partok fölött egy malom van, ebben a molnárnak két szobája, s épen a két szoba elválasztó fala képezi a határt. Ha tehát a molnárnak meg teszik, Sztyriában vasoról és márgy földön alszik. E dolgot hiteltelenség bizonyítja a falba illesztett kőfalba, melyen a következő felirat van: FRAN. IMPER. CORRE. MAR. THE. REGN. M. D. S. 1754. Vagyis: Francisco imperatore correge, Maria Theresia regnante Mica Ducatus Styriae 1754. — Párja ennek a malomnak a budapesti papuevölő-intézet nyíra porcelányi uradalmához tartozó korema. Ez a korema a nedvsőcsényi határban fekszik, olyanfannak, hogy a korema mesterségű határ az a vasoról fekszik, mely Nyíramegyét Trencsénmegyétől elválasztja.

Agonylőtte a fiát. A esudórség börtönében gyilkosság miatt ül egy kegyetlen apa. Saját vért, édes gyermekét lötte agyon folyó hó 14-én éjféli feketlen dühkitörése közben Budapestben Keindl Sándor 58 éves könyvnyász. Keindlnak nagy családja van s nejei kívül néla lakott Babetta nevi 28 éves leánya, a 24 éves János és a 18 éves Sándor fia. A család nem élt valami békés hangulatban. Az öreg Keindl heves természetű ember volt s a család tagjainal nem egyszer durván bánt. Az utóbbi években pláne a szeme is meggyngült s ez növelte igazoltságát, úgy hogy már öngyilkosságra is gondolt.

Értesítés. Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy lakómat R. Adokl Mihály építómester házába tettem át.

Muraszombat, 1889. okt. 11.

Fischer Miksa, járási állatorvos.

Vegyes rövid hírek.

A megyéből. Egy előkelő bécsi gyáros vármegyei területén ezukorgyárt szándékozik alapítani. E célból érintkezésbe lépett a gazdasági egyesülettel, melynek közelbő tartandó választmányi ülésén az ügy tárgyalás alá került. — A szent-gothárdi kisdó-örvada a budapesti kisdenevelési kiállításra elismerő oklevelet nyert. — Gasztony nemzeti birtokot báró Tessa eladta Waldstein-Wartenberg grófnak.

A hazából. Dr. Wolf Béla eszaktornyai orvos az építendő eszaktornyaukki vasuti vonalhoz építési orvosnak neveztetett ki. — A Dráva mentéről érkező hírek szerint a folyó óráról-órára árad. Több hidat a közlekedés elől elzárta, mert a beomlás veszélye fenyeget. Ugyanekkor Szentmártonnál a Mura kompjia is közlekedhetlenné vált, amiért az arra utazók eszalonk, de a részben kiűntött sekély vizen itt gyalog voltak kénytelenek átkelni. — Az E. M. K. E. kérvényt intézett a vármegyéhez, hogy pótdó m. szavazata mellett a törvényhatóság segyében részesítse. — Zalamegye Túrje és Csáford községeinek szöleiben a filloxera jelenléte megállapítván, a nevezett községek határát a földm. miniszter zár alá helyezte. — A párisi világkiállításra Magyarországból is küldetett buza, hol is egy batió birtokos, Gaal Dénes által beküldött buza ismertetett el a világ legszebb buzájának. — Az országgyűlés okt. 12-én kezdte meg ülését — Abrudivány gazdag aranyérre bukkantak. — A luzosi vasuti pénztár kiraboltott. — Hazánkban 1888. végeig 1184 község szöleijében pusztított a filloxera. — Király bízasszonyunk esküvője jövő májusban lesz. — A muszák Szegeden 10 gabonaszállító nagy hajót vásároltak.

A külföldről. Strossmayer püspök javai zár alá helyeztetek. — A mayerlingi kastély kápolnájában az elhunyt trónörökösért az első újatosságok jövő év január 29-én tartatnak, az első requiem pedig január 30-án lesz. — Milán exkirály megengedte Sándor királynak, hogy anyjával találkozhassék. — A pekingi újság közlebb ül meg fenállásának ezer éves jubileumát; szerkesztői közül eddig 1900-át fejezték le. — Lipésében egy St-lezner nevű 13 éves iskolás fiú éjjel 11 órakor fejével megrohanta a lovó édesanyját és megölte. A szerencsétlen anya rögtön szörnyet halt, a gyermek pedig kiment az utcázára s ott az első rendőrnél jelentkezett, hogy tartóztassa le, mert megölte anyját. — Az orosz csár Betinben nagy ünneppélyességgel fogadtatt és tisztelőre díszeladokból, vadászatok és katonai díszgyakorlatok tartattak.

Gazdasági közlemények.

Friss közlések elvése tőle. Nagyon sok ember, bármennyire szeresse is a besavonyított káposztát, csak azért nem eszi, mert ennek savanya, a tejsav, zavarólag hat az emésztésre. Hogy tehát ilyenek, no de még más jó gyomrunk is élvezhessék egész telen át a friss káposztából készült kovász egy cecet káposztát, salátát és káposztás tésztaneműket, mint speciális teli ételket: a gondos gazdasszony nem feledkezik meg arról, hogy e célra annak idején elgondolt mennyiségű friss káposztája is legyen telen. Ennek eltarthatósága azonban, miként eddig szokásban volt, nem elégséges, hogy e káposztát huzamos időre biztosítsuk az eromlásól. E célra sokkal jobb, ha a telen át friss állapotban való eltarthatósága érdekében, mely a tél kezdetén, tehát november hónapban még nem keményedett tökéletesen, a késő használatra szánt káposztaféjek a kertben is állóhelynek, ha a külső nagy leveleket eltávolítván, a fejeiket a földes gyökérrel együtt egymás mellé rakjuk s a gyökereket is

